FÖRKÄRLA KYRKA

SOCKNEN OCH BYGDEN

Redan under 1200-talets början var Förkärla en liten egen socken, inkilad mellan de båda stora kärnsocknarna Listerby och Nättraby. Anledningen till detta var att Vambåsa var danskt kongelev, en förvaltningsort, tack vare kungamaktens intressen i hamnen vid Hjortahammar ett par kilometer söder om kyrkan. Senare lades Förkärla som annexförsamling till Listerby. Förkärla är godsbygd, och avsaknaden av tätare bebyggelse i kykans närhet beror på att de båda byarna Stora och Lilla Vambåsa och det mesta av byn Förkärla, tillhörande det Wachtmeisterska fideikommisset Johannishus, utplånades under 1800-talet, och jorden sammanfördes till herrgården Vambåsa under godsets eget bruk.

KYRKOBYGGNADEN

Förkärla kyrka är en 1800-talskyrka med medeltida anor. Den tillhör de tjugo medeltidskyrkor i Blekinge som då helt eller delvis raserades för att ersättas av ljusa, rymliga salkyrkor. Den har från början varit en tornlös gråstensbyggnad med långhus och litet, rakslutet kor och har något senare fått en sakristia i norr. Åren 1863-65 skedde en ombyggnad som innebar att båda kortsidorna samt sakristian revs. Vid de kvarstående murarna, som med tegel förlängdes i väster och påmurades på höjden, byggdes västtornet för de båda klockorna (klockstapeln revs), och vid koret i öster tillbyggdes en absid, som i början inrymde sakristian. 1938 byggdes en ny sakristia i samband med en kyrkorestaurering, och absiden lades då till koret.

SPÅR FRÅN MEDELTIDEN OCH ANDRA TIDER

Den som kommer in i Förkärla kyrka med den förståeliga föreställningen att den alltigenom är en 1800-talskyrka, bör bli betänksam av tydliga prov på renässanskonst som möter där och åtminstone vad kalkmålning på långhusväggarna beträffar inte gärna kan ha flyttats dit. Men framför allt är det den ojämna södra väggen med dess ovanligt utformade muröppning – den medeltida kyrkans ursprungliga sydportal – som upplyser om att här döljer sig mer eller mindre en riktigt gammal byggnad. Med utgångspunkt från den närmast spetsbågiga portalen och kännedomen om att kyrkan före 1863 haft rakslutet kor och tegelblinderingar i det östra gavelröstet bör den räknas till unggotikens byggnadsverk, tillkommen omkring 1250.

ETT TAK UNDER LÄKTAREN

Längst ned i kyrkans långhus, buren av kolonner, sträcker sig orgelläktaren tvärs över kyrkorummet. Fast en läktare är känd från 1820-talet har den nuvarande byggts först vid kyrkans förnyelse 1865, då även orgelfasaden, ritad av arkitekten J A Hawerman, kom till. Läktaren ändrades för den nuvarande orgeln 1929. Mest intressant här är det oljemålade trätak som är spikat under läktarbalkarna. Målningen från 1700-talets början, av barockkaraktär med änglar, är en återanvänd del av den medeltida kyrkans platta innertak, som revs 1865 när det nuvarande tunnvalvet kom till. Sådant återbruk var annars ganska främmande för det radikalt förnyande 1800-talet.

PREDIKSTOL OCH BÄNKINREDNING

Predikstolen kommer också från den gamla kyrkan. Den har tillverkats av en okänd mästare i början av 1600-talet. I korgens fyllningar är skulpturer föreställande evangelisterna. Det var först efter reformationen som predikan kom in i gudstjänsten och de första predikstolarna sattes upp, upphöjda för att prästen skulle höras och, som här i Förkärla, gärna placerade vid ett fönster på sydsidan för att ge honom läsljus. De bänkar som nu finns i kyrkan kom till först vid 1938 års kyrkorestaurering, men bänkgavlarna och de vackert bemålade dörrarna från 16- och 1700-talen med församlingsbornas namn, hör till den äldre bänkinredningen.

BEGRAVNINGSVAPEN

Ett par vackert snidade och målade begravningsvapen av trä med tillhörande stänger och namnplåtar av tenn har sin plats på vardera sidan av korvalvet. Det ena tillhör kammarrådet H A Löfvenskiöld som begravdes i kyrkan 1765, det andra hans svåger, viceamiralen Matthias Lillienanckar, död 1786. Dessa med familjemedlemmar vilar i den södra av de båda gravkamrar som finns under korgolvet. Den andra graven hyser de balsamerade liken av ryttmästare Krägenfelt och hans unga maka från säteriet Tromtö inom socknen. Denna gravkammare var sedan deras tid fideikommiss till Tromtö.

TEXT: Björn O Svensson
FOTO: Franz Feldmanis

Svenska kyrkan
RONNEBY PASTORAT

FRAMSIDAN
Foto: Helena Johnsson

BAKSIDAN
En del av de utvändiga medeltida målningar som hittades vid renoveringen 2015.
Foto: Helena Johnsson

Interiörbild: Franz Feldmanis

KORTA FAKTA
Byggnadsår: 1863-65. Medeltida murar delvis kvar
Byggnadsstil: Nyklassicism
Material: Gråsten, tegel, putsat
Arkitekt: Okänd
Altaruppsats: Triumfkrucifixet uppsatt på altaret
Klockor: 2 st, hänger i tornet
Orgel: A Mårtensson, Lund 1928. 14 stämmor
Sittplatser: 149